

EUSKAL GAZTEDIA TUNEL ILLUN BATEAN

Euskal gaztediaren etorkizuna goibel eta sobera beltz sumatzen dugu. Gure gaztedia erlijio zaharra zokora botatzen ari da, eta marxismo mistika batek erakartzen du bortizki. Joera hau geroz eta garbiago azaldu zaigu gure gazteen artean, istudiante, kalekume ta baserritarren artean ere. Zer esanik ez, azpi lanean azken urte hauetan erne diran mugimenduetan. Adibidez, naikoa da axaletik bederen eguneko euskal baratzeko literaturari begiratu bat ematea: Zeruko Argia, Jakin, Anaitasuna (Bizkaikoa), ta abar. Bestalde, gure gaztediak, herri aundietan bereziki, sailka utzi du Eleizarenganako hartu-eman guztia.

Hauek horrela, Urretxuako sendagile Dionixio Oñatibia jatorrak gutun hau igorri dit:

«Setenil, Cadiztik Fuenteobejunara. Ba dakit gure goraberak jakiteko zalea izaten zerala, orrengatik ba, emen bialtzen dizkitzut nere pentsakizunak.

Atsekabe ta samingarria da nere egoera, baiña benetan samingarriagoa da, euskaldun gazteak siñismena galduta ikustea.

Ogei egun batera igaroz, izketaldi luzeak izandu nituan eusko talde berrikoakin, azkenengo denboran ainbeste zarata ateratzen ari diran oiekin. Ikusi det argi ta garbi oien burubidea, eta baita buru egiten ez duten geienak, ere, siñismena galdurik, siñismenaren aurka daudela (ateismo-antiteismo).

An meza entzutera ez zuten beartzen. Talde ortakoak amarretik bederatzi, mezetara joan gabe gelditzen ziran. Norbaitek esango du alegia, gaurko eguneko kontuak dirala, baiñan beste gazte taldeekin ez da ala gertatzen, ez ain nabarmen ta gutxiore. Beraz, sail ortako giro berexiak eraginda nunbait, gazte oiek aldatu ta biurritzen dirala esan leike. Naiz ta gazte batzuek giro ortakoak ez izan, beren billeretan, zeñen iritziak aurrera? Ori ikusita dago: artaldea beti artzaiak nai duan bidetik.

Siñismen gaia ikututa gero, jo zagun gizarte giroa ikustera. Gai ontan dudik gabe, gorputz ta animaz gaiñera, filosofia marxistarekin bat egiñik daude.

Gauza bat nolakoa dan ondo jakiteko, ez da naikoa alde bat bakarra ikustea, beste alde guziak begiratu gabe.

Ta orain burura galdera au datokit: Ori komunista izatea ez bada, zer da komunismoa izatea? Oiekin jardun alditxo bat egitea naikoa da antz emateko. Oientzat, Rusiak eta Txinak egiten dituzten oker guziak, zuzen egiñak daude. Astakeriarik aundienak: millaka ta millaka «garbitzen» dituztela, ta beren arrazoiak izango dituztela esanaz erantzungo dizute. Askatasunik ez dagola olako errietan, eta erantzuna: gauzak zuzentzeko, puska batean ala egin bearra izaten dala. Hungria ta Txekoeslobakiako zapalketak aitatzea naikoa da ikusteko, arrazoi kaxkarrak nola sortzen dituzten. Itxutasun aundiagorik ezin liteke.

Gauzak orrela, ezin bat egon lasai etorkizunari buruz. Gure gazte-diak gauzak bear bezela ikusten ez ditulako, alde ortako giroak indarra artuko balu, gure erria laxter litzake siñismena galdurik, mixio lurrealdea biuruta.

Gorabera oiek, naiko buruauste sortzeko aiña ba dirala esan leike. Orrengatik ba, ez da kaltegarri izango eskutitz onen bidez gai au agertzea, aintzakotzat artzekoa baldin bada beintzat, or zuk eta zure kidekoak, nik baiño obeto ikusi ta aztartzeko.

Olako iritzi bat eukitzeko, ez al da naikoa berak argitaratzen dituzten idazti ta olerkiak irakurtzea?

Agerian dago, siñismena ta erriaren etorkizunak jokuan daudela, ta ori ez izan ume jolasa, patxada ederrean egoteko, bizkarra jaso ta eskuak patrikan sartuta.

Ez det uste ametsetan nabillenik. Nere begiz ta belarriz, neronek ikusi ta entzun ez banu, ez nuen siñistuko. Ara ba agertu nere iritzia asmo onenarekin, ta gaurkoz, besterik gabe, agur erbeste ontatik.»

Hora Oñatibia kezkausaren eskutitza. Eta, nik, arazo latza dala eta nere biotz-erdian daramakidala aitortuaz laburki ta oso gainetik erantzun nuen gutun baliotsu hau. Baino, ez naiz batere lasaitu. Guretat halako gai garrantzitsua izanik saiatu naiz pixka bat gehiago atzerkatzen eta sakontzen.

«Euskaltzaleen jainkoa ill behar dugu»

Rikardo Arregik JAKIN aldizkarian bota zigun «Euskaltzaleen jainkoa ill behar dugu» saiqa interesgarri dalakoan eta argi egin dezaigu-

kealakoan aipatzen dizuet. Gure euskaldun zaharren jainko-izuna salaturik, berdintsu dio: «atheismoa euskal gaztedian ez da probabilidade bat, neurri aundi batean dato bat baizik». Eta hots: «Baifian nun dago euskal theologia?» Nik theologia gutxi egingo dut. Euskal Herriak ba ditu ni baino theologilari hobeagoak. Atera bitez Herri honen bidera. Nik ez dut Atheismuaz idatziko. Ez eta ere Robinsonen eta «jainko heriotza» eta «kristau mundutasuna» euskal alorrera ekarriko. Oraingoz behintzat apalagoak dira nere asmoak.

Nere iritzian, gaztedi berri hau sinismena galduta ez-ezik, krisisa batean arkitzen da. Ez dakit dagoeneko poztekoa dan, baino nik ere krisisa larrialdi honi, alde batetik derrigorrean jaso beharrekoa, eta bestetik, osasungarria derizkiot. Amairu-amalau urteko neskatx mutilen krisisa garai txarra ote? Hobe izango da noski, ondo azteko, derri-gorrezkoa, eta ondo azten ari danaren agerkai bezela hartu ta bere hortan tratatzea, abestruzak bezela, izuaren-izuz, buru-estaltzea baino.

Izan ere kristautasunaren Jainkoa naturalezagaindikoa ta batpatean kondaira giarrekoa izanik, aldi baten seme egia dugu. Jaungoikoak kondairari damaizkion burubideak azterkatu ta onhartu ordez, Jaungoikoa gure kolkora sartu dugu ta zorioneko euskal oiturak jaungoikotu ditugu Jaungoiko bakarraren aurka ta aurrerapenaren oztopo-harri. Baserri kutsuko jainkoarekin oituak geunden, etxekoa zan, txoko guztiak ezagutzen genituan, eta lasai arkitzen ginan jainkotxoa eskupean genduela. Sortu dira, ordea, gizatasuna, industria erreboluzioa, marxismoa, ta abar, eta euskaldunak gure oitura ta usuario zaharrei lotu gatzazkie. Horrela gure erlijioa gauzatu ta indargabetu egin dugu. Eta Jaungoikoa sakramentalismu edo magia batean biurtu. Alegia, Jaungoikoa faltsifikatu, eta idolatria batean erori.

Idolatriarekiko tentaldiak (bere hortan lasai etzateko tentaldiak) aspaldikoak ditu gizonak. Itun zaharretik hasi ta gaur eguneko Eleiza bitarte guztian. Abraham-en bidez lur santuak eman zizkienean, bere hartan gelditu ziran israeldarrak, hango jainko-izunak gurtu eta Jaungoiko biziarekin ahazturik. Jaungoikoak eskarmentu gisa arrotzen esku uzten du erortzen Herri osoa, ta bereala ejiptotarren menpe aurkituko dira. Igarle edo profeta izendatuek astintzen zuten Israelgo Herria, bere loaletik, eta jaungoikotxoetatik atera eta Jaungoiko eragilearekin leialki joka zezaten.

Kristoren Eleizak lortu du nolabait ere giza kondairaren gallurra, eta aldaezineko giarra agertzen digu Ebanjelioa (Berri Ona) eta Eleizari agindu dion betirako babesa ta indarra. Xtoren Eleiza honek munduaren eta kondairaren argi ta gatz behar du izan. Herri bakoitzari eta belaualdi bereziei moldatuko zaie bere argi ta goi-indarra aurrera-

tuaz. Baino, Eleiza bere barnean santu. Xto. bizia izanik ere, gizon kaxkar-pekatoriok osatzen dugu, eta giza-eleiz hau zenbait bider belaunaldi edo klase batekin nahasturik lotutzen da. Nabarmenak dira gaur egunerainoko gure eleiz-gizartearen konstantinismua, gurutzadak, latin edo europear eleiza, eguneko eleiz-aburgesatua, ta abar.

Hain zuzen ere, Jaungoikoa ta Xtoren Eleiza ghetto batean itxitu izan da, eta egiazko Jaungoikoa dalakoan eutsi dugu amorru bizian egoera aldakor hau ta hura. Baino, Xtoren Eleiza irikia da, eta beste ikuspegi bat damaigute Teihlard de Chardin, eguneko kristau gizazale, eta munduarekin hartu-emanen jarri zaigun Vaticano IIgarrengo Batzar nagusiak.

Auek mundu guztian gertatu badira, bereziki Euskal Herrian. Aurre-rapenaren eraginez, dalako jaungoikotxo hori egiturakin batean zahartu egin da, erortzen eta puskatzen dioa, beste egitura berria sortzen, jaiotzen eta zabaltzen ai dan bitartean. Egitura hauen tartean amildegi sakona agertu da, eta hortik bata besteaganako ikusten ditugun desberdintasunak. Gaztedi berria oso diferentea bai dator. Oraingo Euskal Herria ez da baserri kutsuko Euskal Herri zaharra. Euskal Herri industrializatu ta aurrerazale batean bizi gera. Eta munduko aide berriak biziki erne dira gure Herriaren barnean. Beraz, gure Eleizak, pikutan gelditzea nai ez badu, oitura zaharrak eta egoera aldakorrek alde batera utzi, eta naturaleza-gaindikoa dan Jaungoiko aurrerazalearekin atera beharko du gazteri berriaren bidera. Bitartean ez gaitezen izutu hauen urratsak beste bideetatik badijoaz.

Marxismuaren jipioa

Bai sozialismua modan jarri da, eta badirudi mundu osoak sozialismu aldera jotzen duela. Marxismuak, dudarik gabe, ez orobat, baino, tesis jator eta sakonak ekarri dizkio gizarteari. Eta gaurko Marxista alderditik gauza asko ikasi ditezke. Eleizari ere eman digu jipioa, gure Eleizaren esna ta osasungarri. Izan ere, itxuragabea da oraindik eleiz-egintaritzak neo-kapitalismuarekin ezkondurik, Jaungoikoaren izenean hainbeste bidegabe defendatzea: klase desberdinak, kapitalismua (explotazioa), Herri txikien zapalketa, zuri-beltzak aldentzea, ta abar. Bestalde, aztertu marxismuaren efikazia ta eragina, eta ez da batere harritzekoa, gizadia berdindu ta aurrera bidean organizatu ahalizateko marxismua modan jartzea. Honekin ez dut esanai marxismuarekin, edo eguneko sozialismu alderdiarekin konforme nagonik, ez da gutxiagorik ere.

Hala ere, Ebanjelioaren mistika ain zoragarria izan, eta Erromatik halako gizarte agiri jatorrak paperetan azaldu, baino, gizarte aldetik kristau gutxi ikusten ditugu benetako eragina ta erakunde jatorrak antolatzen.

Errusiako inperialismua kemen guztiz burukatu beharko da, baino, kristauok hobetogo betetzen al dugu, agian, Ebanjelioko aburu hura: «Lagun urkoa gehien maite du haren alde bere burua ematen duanak». Edo «Hontan ezagutuko zaituzte nere ikasle zeraten ala ez, alkarrekiko maitasunean». Camilo Torresek dion gisa, alkarraitasun eragikor eta organizatua da gaurko gizartearen premirik haundiena. Nun dago alkartasun eta gizarte konzientzia gehiago, sozialista Herri batean ala kristau izeneko Herri hauekoren batean? Nun errespetatzen eta promozionatzen dira jatorrago langileak, Herriaren sailik haundiena hauek osatzen dutela kontuan harturik?

Etorkizun beltza?

Euskal Herriaren etorkizuna ez da, nere ustez, hain beltza. Gure Herrian egun ez dira bat edo beste bakarrik arazo hauekin jabetu ta arduratzen diranak. Ezagutzen ditugu benetako marxista diranak ere, marxismoaren apostolu pizkor askoak, bai txinaldeko, bai leninaldeko... Ba dira gure artean benetako profetak, seglar zuzendariak, zenbait langile gazte, apaiz langile, ta abar. Igarle berri hauek ba dakite nundik jo behar duen gure Euskal Herriko Eleizaren berrikuntzak. Eleiza pobra, Eleiza askatua, Eleiza bizia.

Eta naiko agirian jarri dira azken bolada honetan gizonaren esku-bide ta betebeharezkoak, Langile klaseari (Herriaren zati haundienari) zor zaion begirapena, Herri baten azkerak eta mundu osoaren desarrolloak dituan balioak, ta abar. Hau dena esperantzagarri da. Eta ez daukagu gaztedi berriaren joerekin izutu beharrik. Ez da lamentazioetan gure une ta indarrak zergatik galdurik. Gure Eleizari txertu berri bat eta aurpegi berri bat ematen saiatu, baizik.

Gure inguruan ari da jaiotzen estruktura berri bat, naiko minez ta naiko estu, baino benetan jaiotzen. Ez, hala ere, tunel ilun batean, barrena, norakorik gabe, gizatasun eta benetako kristautasunean sakondu dedin, baino. Eldu da, sinismen izpirik badugu sinismena frogatzeko garaia. Egundatez Jaungoikoak Abraham-i mendiak zear abiatu ta jarraitzeko agindu zioneko hartan bezelatsu: «Fedez, jarri zan Abraham, Jaunkoak agindu zionean, Bere mende, jasotzeko zan lurraldeetara abiatuaz, eta nora zijoanaren arrastorik gabe» (Heber. 11,8). Sinisme-

na ez bai da buruzko ezagupen bat, edo erlijio sentipen huts bat. Hau bai litzakeala erlijio alienatzaile ta besteratzaillea. Guk asmatu-erlijio kutsu oro, gure kristautasun epel eta aburgesatua mahastiaren gisa erortzen ari dan honetan bakandu ta indarberritu behar dugu gure kristau fedea. Gure kristautasuna (Euskal Herriko eleiza) itxasontzia lez kulunka, eta erori beharrean arkitzen da. Hots, larrian guk ere deadar dezagun Ebanjelioan bezela: «Jauna, jauna salba gaitzatu uretan erortzera goaz da». Eta Jesusek: «Zergatik zerate bildur, sinismen kaxkar-dunok?» Larrialdian frogatzen da benetan sinismena, hau bai da gure sinismena batpatean benetan Xtorena, ta horregatixe guztiz eragile ta aurrerazale agertzeko ordua!

OIARTZABAL'dar Alejandro